

Wass Albert-domborművet avattak Debrecenben

Emlékünnepséget rendezett Debrecenben a *gróf Wass Albert* Társaság az író halálának 5. évfordulójára. Ez alkalomból felavatták az író féldomborművét Debrecen-Pallagon.

Wass Albert a kolozsvári református kollégiumban végzett középfokú tanulmányai után a Debreceni Gazdasági Akadémián tanult. Itt szerzett tudását a németországi Hohenheimban, majd a párizsi Sorbonne-on egészítette ki, ahol többek közt Le Corbusier tanítványa volt. Táj- és kertépítési oklevelet szerzett, így tért haza gazdálkodni az egykori Szolnok-Doboka megyei, a "román világban" már judetul Someș-nak nevezett - ma Kolozs megyében található - családi birtokra, Vasaszentgotthárdra.

Az emlékünnepség Debrecen-Pallagon kezdődött, ahol az egykori gazdasági akadémia helyén a Balásházy János Mezőgazdasági Szakközépiskola működik. A dombormű - szemben a paddal, amelyen Wass Albert is időzött főiskolai hallgató korában - ugyanarra a falra került, melyre korábban ugyancsak a gróf Wass Albert Társaság egy fekete gránit emléktáblát helyezett el a következők szöveggel

A Debreceni Gazdasági Akadémia

hallgatója volt 1928-1931 között

gróf WASS ALBERT

(1908-1998)

a magyar irodalom kiváló képviselője,

aki száműzetésben élt haláláig.

Hű tisztelői és olvasói nevében

állíttatta e táblát

a gróf Wass Albert Társaság.

1998.

"A víz szalad, a kő marad."

A domborművet Gábor Emese Anna fiatal budapesti keramikuskészítő készítette Wass Albert fiatalkori fényképei alapján. A művész az ünnepségre néhány gondolatot küldött: "Amikor hozzakezdtém az alkotáshoz, először egy sugárkoszorú alakult ki az agyamból, körülbelül olyan, mint a Szentlélek-ábrázolások a templomokban. Mivel a sugárvonalakat nem szabad körbezárni egy szimmetrikus formával, ezért aszimmetrikusan hagytam a szélét, hádd fússanak ki, terjedjenek képzeletben a gondolat sugarai. Az egész forma így egy fatönkszelethez vált hasonlatossá, amely szimbolizálhatja azt a fatönköt, melyen Wass Albert örögejét tartva az erdőben oly sok művét alkotta meg". Wass Albert ugyanis a németországi emigrációban, a bajorederi erdészkedése idején fatönkre helyezve gépelte le a *funtineli boszorkányt*, s az amerikai katonák, akik irás közben meglepték, jámbor bolondnak vélték. Wass Albert, akkor még gyér angol tudásával így mutatkozott be nekik: - I'm the Hungarian Shakespeare.

A leleplezés és koszorúzási emlékünnepséget dr. Vincze Piroska, a gróf Wass Albert Társaság elnöke vezette.

Koszorút helyezett el még a Debreceni Városvédő és -szépítő Egyesület, a Balásházy János Szakközépiskola, a Debreceni Egyetem Mezőgazdasági Kara, a Debreceni Református Kollégium, a FIDESZ polgári párt és a Pro Patria Alapítvány. A Wass családot az író unokahúga, a Budapesten élő Wass Kornélia Aliz képviselte, valamint Simó József, a Czegei Wass Alapítvány magyarországi elnöke.

Az ünnepség a Debreceni Akadémiai Bizottság Székházában folytatódott. Simó József, Wass Albert ismeretlen műveinek kutatója tartott előadást. Az ünnepséget Pál Ibolya és Horváth Gyula csángó ének- és zeneművészek színesítették. Tárogató szólalt meg, és erdélyi néptáncot láthattak a résztvevők. A Debreceni Református Kollégium X. osztályos tanulója, Erdei József nagy sikerrel adta elő a *Bujdosó imája* című verset.

Simó József tolmácsolásában részletek hangzottak el a *Jönneki*, a *Kard és kassa*, valamint a *Csaba* című regényekből, Wass Albert ismert és ismeretlen elbeszéléseiből, visszaemlékezéseiből - felelevenítve azt a felolvasói hagyományt, amelyet hatvan évvel ezelőtt, az anyaországhoz "visszatért" Erdély írói is követtek. 1942-ben ugyanis a marosvásárhelyi Kemény Zsigmond Irodalmi Társaság Sényi László szervezésében országos vendégszereplésre vitte Kemény Jánost, Molter Károlyt, Asztalos Istvánt, Tompa Lászlót és Wass Albertet. Velük járta Soprontól Budapesten és Debrecenen át Sátoraljujhelyig, Kassáig az országot Jancsó Adrienne előadóművész is, az erdélyi líra megszólaltatója, magával vive verseiben az akkor már nem élő Reményik Sándort és Dsida Jenőt is.

Simó József is hasonlóképpen emlékezett meg "a mi igazi Nobel-díjas írónk"-ról, kiemelve fontos gondolatként Wass Albert elképzelését a krónikás szerepéről: "Az Úristen az igazság ügyét bízta arra, akit nagy feladatra szánt."

Wass Albert élete ennek a megbízatásnak a jegyében telt el.

Az ünnepség végén Wass Kornélia Aliz, az író unokahúga emlékezett vissza arra az "Albert bácsira", aki tudta, hogy nem mindenki szereti úgy a földet, mint aki megműveli. S bár ő sem tartozott azokhoz az emberekhez, akik ilyen módon kötődtek a földhöz, hiszen ő embereket művelt - szülőföldjét mindennél jobban szerette. Szerény körülmények között élt, mert mindenét arra költötte, hogy a mi hírünket jobbá tegye.

"Nincs halál, csupán az élet színe-változása" - ez volt a mottója a telt ház előtt zajló emlékünnepségnek. A gróf Wass Albert Társaságot dr. Vincze Piroska nyugalmazott orvosnő hívta létre az író emlékének ébrentartása, életművének megismertetése céljából. (A társaság címe: 4026 Debrecen, Honvéd u. 17.)